

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCEN W KLASIE IV

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Wymagania konieczne – ocena **dopuszczająca**

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Uczeń:

- rozumie ogólny sens słuchanych utworów
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu,
- zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozumie ogólny sens czytanych utworów
- skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób
- rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów
- wskazuje wers, strofę, refren
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym
- mówi o swoich reakcjach czytelnicznych
- poetyckiego w liryce, z pomocą nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, przenośnię, rymy
- wie, co tworzy rytm
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej
- dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania
- odróżnia fikcję od rzeczywistości

- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych
- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator)

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Uczeń:

- rozróżnia głoski, litery
- dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz wyrazy pokrewne w rodzinę wyrazów
- dzieli wyrazy na sylaby
- podane zdania dzieli na rozwinięte i nierozwinięte
- konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające
- prawidłowo nazywa poznane części mowy
- odmienia rzeczowniki przez przypadki
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje (błędy popełnia sporadycznie)
- wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki w zdaniu, przy pomocy
- nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych
- zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby

Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- stara się o estetykę zapisu wypowiedzi
- zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i z pomocą nauczyciela zapisuje list, dialog, układu plan ramowy wypowiedzi

- zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia
- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu
- uzupełnia prosty schemat, tabelę
- za pomocą kilku prostych zdań tworzy opis obrazu, ilustracji, plakatu

SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

Uczeń:

- czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść.

Wymagania podstawowe – ocena **dostateczna**

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Uczeń:

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- określa temat i główną myśl tekstu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu

- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów
- nazywa swoje reakcje czytelnicze
- nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rym), rozumie funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym)
- odczytuje morał baśni

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Uczeń:

- stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy rodzinę wyrazów), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych), fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i

- niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym), fonetyki
(wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki)
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Uczeń:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- formułuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)
- stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczącą i sylabotwórczą w typowych przykładach

- konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznośkładniowym
- używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- zapisuje pytania otwarte
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych
- samodzielnie zapisuje dialog
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne
- tworzy ramowy plan wypowiedzi
- układa opowiadanie odtwórcze
- redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry
- tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia, obrazu, ilustracji, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny

SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

Uczeń:

- czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść.

Wymagania rozszerzone – ocena **dobra**

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Uczeń:

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów
- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania
- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio
- rozumie funkcję akapitu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji
- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- identyfikuje baśń i legendę
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje przesłanie utworu

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Uczeń:

- rozróżnia biegle poznane w klasie IV części mowy
- samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym; zna zasady ortograficzne
- wskazuje różnicę między osobową formą a nieosobową (bezokolicznikową) czasownika
- poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby
- rozpoznaje przymiotniki i odmienia je
- potrafi wyszukać w zdaniu przyimek i spójnik
- zna zasady pisowni „nie” z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami
- wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie
- odróżnia formę prostą i złożoną czasu przyszłego
- rozpoznaje zdanie rozwinięte i nierozwinięte, pojedyncze i złożone
- odróżnia równoważnik zdania od zdania
- potrafi zbudować wykres zdania pojedynczego
- odróżnia głoskę od litery, spółgłoskę od samogłoski, określa głoski
- zna zasady akcentowania w języku polskim i poprawnie akcentuje
- potrafi utworzyć synonimy, antonimy do podanych wyrazów oraz wyrazy pokrewne
- zna elementy schematu komunikacyjnego: komunikat, nadawca, odbiorca

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Uczeń:

- przedstawia własne zdanie w rozmowie
- świadomie dobiera intonację zdaniową
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami
- łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i

postaw

- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi
- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów)
- w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń
- zapisuje dialog w opowiadaniu
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia

SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania
- myśli krytycznie, wyraża swoje opinie
- uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

Uczeń:

- czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę

Wymagania dopełniające – ocena **bardzo dobra**

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Uczeń:

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu
- nazywa intencje nadawcy komunikatu
- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie

- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu
- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu
- objaśnia funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Uczeń:

- dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
- tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzi złożonych
- w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym
- biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Uczeń:

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i

stylistycznym

- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka
- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- komponuje i przekształca plan wypowiedzi
- pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła
- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

SAMOKSZTAŁCENIE

Uczeń:

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopiśmie, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami
- bierze udział w konkursach
- pogłębia swoją wiedzę z języka polskiego, korzystając z różnych źródeł informacji

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE

Uczeń:

- czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

Wymagania ponadprogramowe – ocena **celująca**

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą.

- Ponadto samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności, czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej, twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, proponuje pomysłowe rozwiązania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe, nie powiela cudzych pomysłów i poglądów. Posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem. W swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów kultury, wypowiada się całkowicie poprawnie pod względem stylistycznym i językowym. Wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz. Współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera. Aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych, bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach literackich i teatralnych w szkole i poza szkołą, aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu, otrzymuje maksymalną liczbę punktów za prace pisemne, poprawnie wypowiada się w poznanych w kl. IV formach wypowiedzi.